UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Dominica infra octauas natiuitatus domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

dicere poterim⁹: qꝛ verbū caro factū eſt ⁊
habitauit in nobis. Ad cui⁹ ſentētie cōſi-
deratione multā debemus habere reuerē
tiam ſicut p3 in pdictis ¶ Exemplū nar-
rat Carth. in libro de vita chri: de mona-
cho qui audiēs hoc euāgeliū: In pncipio
erat verbū ⁊c. et puentum ad illud: verbū
caro factū eſt: nō genu flecteret nec aliquā
reuerentiā faceret: diabol⁹ alapam ei de-
dit dicēs ei: Si legeret: verbū demon fa-
ctus eſt: nunꝗ̄ genu flectere ceſſaremus.
Multū pfecto valet ſentētia illa ad dia-
bolum ꝯfutandū. ¶ Exemplū narrat idē
Carth. ibidē: ꝙ cuidā abbati apparuit di-
bolus in forma pulcerrime mulieris allici
ens eū ad ꝯcubitum cū eſſent ſoli in q̄da3
viridario. Et aduertēs abbas maliciā di
aboli ſignauit ſe dicēs: Verbū caro factū
eſt et habitauit in nobis: et mox demō cū
magno ſtrepitu diſparuit. Magna pꝛſus
ꝯſolatio et certiſſima ſpes hominib⁹ ex eo
ꝙ verbū caro factū eſt. Aug⁹. de ciui. dei.
Gratia dei nō potuit hominib⁹ grati⁹ cō
mendari ꝙ̄ vt ipe vnic⁹ dei filius in ſe in-
cōmutabilit' manēs indueret hoiē ⁊ ſpem
dilectiōis ſue homib⁹ daret medio q̄ ad
illum ab hominib⁹.

PRo tertio. Audiſtis ⁊c. Cauete q̄ a
negligētia: ⁊ notate diligēter qm̄ hu
iuſmodi pdicta bona nunꝗ̄ aſſeq̄ poteritis
niſi diligēter laboꝛetis in hac vita. Audi-
te q̄d iura dicūt. Die aſſignata alicui ad
aliq̄d faciendū: tenet ſine alia monitiōe: qꝛ
tūc dies iterpellat p hoie locato C. de cō
trahenda ⁊ cōmitteda ſtipulatiōe. l. Ma
gna. Attendite. Si veniret mercatoꝛ ali-
quis ex mandato regis habens merces p
cioſas quas p vili pcio daret: puta vinu3
optimū p aqua turbida: aut ſericū pannū
⁊ auro textū p veteri burello: pcioſas mar
garitas pro lapidibus toꝛrentis: tali tn̄ cō
dicione ꝙ nundina nō durat niſi p vnum
diem aſſignatū: qui ſi trāſierit iam nō erit
poſſibile res tam pcioſas recupare. Dici-
te queſo An negligeretis mercari nundi-
na durante. Credo ꝙ nō. Expone: ꝙ chꝛi
ſtus viles merces a nobis ſumpſit: vt det
pcioſas: ſed ne differatis emere. nam ve-
niet temp⁹ quādo nullatenus habere po-
teritis. Adeamus igitur diligenter hunc
negociatoꝛem. De quo Auguſtin⁹: Ve-
nit ad nos celeſtis negociatoꝛ accipere cō
tumeliam et dare honoꝛem: ſubire moꝛtē
et dare vitam: dare gloꝛiā et haurire igno
miniam: Accepit quod hic abundat naſci
Laboꝛare et moꝛi: Dedit renaſci reſurge-
re et in eternū regnare

¶ Dominica infra octauas
natiuitatis domini.

MIſit deus
filium ſuu3 Gal. iiij. Pu-
er creſcebat et ꝯfoꝛtabat
plenus ſapientia. Luce. ij. Tripliciter pōt
intelligi ipſum creuiſſe. Extenſiue p au-
gmentum quātitatis coꝛpalis: et ſic in eo
fuit reale augmentū. Intenſiue. ſ. p inten-
ſionem realem ſiue augmentationē gra-
tie ⁊ virtut3: ⁊ hoc modo nō creuit. Oſtē
ſiue. ſ. p manifeſtationē virtutis et ſapien
tie: et ſic etiā dicitur creuiſſe. De Pꝛimo
Geneſ. xxj. Creuit puer et ablactatus eſt.
De Secūdo Hiere. xxxj. Nouu3 creabit
dominus ſuper terra3: mulier circūdabit
virum. i. virtuoſum et pfectum ſm mentē
ab ipſo inſtanti conceptiōis. De Tertio:
Joan. x. Multa opera bona oſtēdi vobis
ex patre meo.

¶ Miſit ⁊c.

PRo pꝛimo An conueniēs fuiſſet coꝛ
pus pductum fuiſſe ad pfectam mo-
lem ab ipſa natiuitate: O, ſic. qꝛ ſicut ha-
buit pfectam virtutem ita videtur ꝙ ha-
bere debuit pfectam q̄ntitatem molis.
Contra. Luce. ij. Puer creſcebat. ¶ Re-
ſpondet Bonauentu. in. iij. diſt. iij. ꝙ con-
uenienter ſucceſſiue pductū eſt coꝛpus xpi
ad perfectam molem: Hoc enim factū eſt
per naturam cuius eſt operari per ſucceſ-
ſionem tempoꝛis. Et hoc ſic voluit domi
nus: ꝗuis potuiſſet aliter facere. Hoc em̄
decebat: Pꝛimo ad confirmandam fidei
veritatem: ſcilic3 ꝙ non phantaſtica3 ſed
veram carne3 aſſumpſit. Secundo ad cō-
mendandā humilitatis virtutem: dum il
le qui eſt rex regum: factus eſt paruulus:
et qui pꝛius nullis indigebat ſicut alij par
uuli lacte materno paſcebatur: ⁊ pannis
inuoluebatur. Tertio ad conſeruandam
vniuerſitatis legem. Deus cū ſine cā nō

vtitur miracul' vbi natura ſufficienter pt opa-
ri. Et i h iſinuat q maior prãs vſu iferiorũ
prãtis ñ debet abſq cã puare. Hec Ron.
¶ Pro fundo. Primo ↄſideremus i nobvilẽ ac
miſeriã carnis ↄditionẽ. Arrige. Heu ca
ro nr̃a dolor plus flore caducus caduco q par
uo ſpacio fit atq ſenex. Et h naturaliter fit
ſm phm. j. de gñatione et. ij. de aĩa vbi dicit
q per augmẽtationẽ pducitur ſucceſſiue cor-
pus viuẽs ad debitã qntitatẽ. Queritur ḡ.
An ita decuerit i cor. chr̃i rc. Dic rñ. vt s.
Et q ↄclude q diligenter a pmordio ſue i-
carnatiõis z natiuitatis chr̃us nos docuit
hũilitatẽ tanq nr̃e ſaluti pnecessariã. Vñ
poſtea dicebat Lu. xviij. Dis q ſe hũi. ex.
z q ſe exal. hu. Audite ſupbi rebelles deo
z eccl'ie z attendite i oi pctõ ſupbiã eẽ. Nõ
credatis vos poſſe fieri de chr̃i familia niſi
ſupbiam deponatis. Nõ em̃ de familia ſua
erũt qui ſunt de aliena ſtirpe. ſ. diabolica.
Stirps enim diaboli ſupbia eſt. Job. xlj.
Ipe eſt rex ſup oẽs filios ſupbie. ¶ Figu
ra Leui. xxj. Preceptũ eſt ſũmo ſacerdoti
vt acciperet vxorẽ vginem de genere ſuo.
Spũaliter genus chr̃i eſt hũilitas Vñ ipſe
dic Mat. xj. Diſcite a me q mitis ſũ z hu.
cor. Hũilitas ḡ eſt eius ſponſa.

PRo ſcdo In epl'a hodierna tria ſunt
contemplanda.
¶ Primo veteris legis infirmitas.
¶ Scdo noue legis ſublimitas.
¶ Tertio mira eius vtilitas.

Primo veteris rc. q oñditur p ſilitudinẽ hũa
ne ↄditionis: cum dr. Quanto tpe heres
puulus eſt etate. ſ. z ſciã nihil differt a ſer-
uo q. ſ. cogitur z vberatur vt ſeruus / z nõ habz
ptãtẽ rex ſuarum q̃uis ſit eãrum dñs ſz ſub tu-
toribus z actoribus eſt q eũ ab hoſtibus tueantur
z p eo cauſas agãt z bona eius pcurent z
ipm moribus informẽt vſq ad pfinitũ tps
a pr̃e. i. a iure inſtituto a prĩbus. Ita et nos
cũ eſſemus paruuli in cognitiõe dei z viribus
reſiſtendi pctis ſub elementis mũdi eramus
ſeruientes. i. ſub legalibus obſeruãtijs q di-
cuntur elementa q fuerũt pria inſtitutio ad
iuſticiã ſic ab elemẽtis. i. pmũ vſũ addiſcẽdi
ſumunt puuli. Eramus inquã qſi ſerui territi
. ſ. penis a vicijs z pmiſſiõibus tpaliũ ad bo
nũ incitati. Notandũ aũt q adhuc tempo
ribus iſtis mlti ſunt puuli puerilir viuẽtes.
ſo flagellis z virgis indigẽtes. Sunt em̃
tpalia plus q eterna diligentes / ſic puulus
plus diligit pomũ q regnũ Prouer. j. Vſq
q puuli diligitis infantiam z ſtulti ea q ſibi
noxia ſũt cupient. Itẽ ſũt qtidie ludis ma
gis et ſpectacul' q pprie ſaluti intẽdentes
Baruch. iij. Qui in auibus celi lu. rc. Itez
ſepius in die ↄtrio affectus habẽtes ſic puu-
lus q mõ ridet modo plorat. Prouer. xiij.
Vult z nõ vult piger. ¶ Scdo i epl'a notatur
noue legis ſublimitas: cũ dr. At vbi venit
ple. tpis mi. d. fi. ſ. Vbi pz excellẽtia noue
legis / q mediator eius ẽ ipe dei filius. In q
mediatore tria notantur ↄtẽplanda / vicz di
gnitas incõparabil' / q vicz ipe ẽ dei filius
natural'. vñ di. Miſit deus fi. ſu. Benigni
tas admirabil' q ſe nob cõformare voluit.
Vñ di. factũ ex mu. Et Rom. j. Qui fac.
ẽ ex ſemie dauid ſm carnẽ. Hũilitas imi-
tabilis q legẽ ↄſeruare voluit ipe dñs le-
gis. Vñ di. factũ ſub lege. ¶ Tertio in epl'a
notatur mira noue legis vtilitas ex filij dei i-
carnatiõe pcedẽs: cũ dr. vt eos q ſub lege
e. re. Gal. iij. Chr̃s redemit nos d maledi
cto legis factus p nob maledictũ. Sequitur vt
adoptionẽ filiorum reciperemus. Cuius filiatio
nis teſtioniũ euidẽs oñdit: cũ ſubdit / qm
aũt eſtis filij dei miſit deus ſpm̃ filij ſui i cor
da vr̃a clamãtẽ. i. clamare faciẽtẽ. Abba pr̃
qd nunq facere pſumeremus niſi ſpũſſctus
doceret z faceret dicere: Sequitur. O, ſi fi
lius z heres p deũ Ro. viij. Si filij z here
des: here. aũt dei: cohere. aũt chr̃i Ex his
pz euidenter q̃ta eſt in nos benignitas qui
nos filios ſuos z heredes ordiauit. ¶ Exẽ
plũ luciđiſſimũ talis benignitatis hr̃ Joã.
xx. Vbi chr̃s diſcipl'os poſtq eũ reliqrãt
vocat frẽs tãq. i. celeſtis hereditatis partici
pes futuros inter dei filios nũerãdos Gal.
iij. Om̃s filij dei eſtis p fidem

PRo tertio. Audiſtis rc. Cauete ḡ ne
puerilẽs ſitis z ſic noue legis puemiſſi
filiatiõe z itroitu regni. Nemo em̃ i ſtatu
veteris legis padiſũ intrauit. Et certe h val
de timẽdũ ẽ q inter chr̃ianos mlti rebus vilio
ribus ſe occupant / vtilioribus omiſſis q merĩ
to dei gr̃a z glia puandi ſunt. Jura em̃ di
cunt. Et q laborare põt nõ eſt elemoſyna
eroganda. C. de mendicantibus validis. l.
vna. §. j. lxxxiij. di. et. v. q. v. Non oĩs. Vi
dete ne ſitis ſiles cuidã qui cũ poſſet labo
rare in capiendis bonis piſcibus imo etiã in

reperiendis lapidib⁹ p̄ciosis in litore mar/
ꝛ tota die se occupat ludēdo in spuma ma/
ris. Expone ꝛ applica. Notādo illud Ber
nar. Sic stulti extimatores de minimis ma
ximā ꝛ de max. s minimā curant gerūt.

De eadē dñica. Sermo. ij

Misit deus fi
lium ꝛc. Venit plenitudo tp̄is.
Gal. iiij. Incarnationis tp̄s
dr̄ plenitudo tp̄is ꝓpter triplicē plenitudi
nē q̄ tunc facta est. Primo ꝓpter plenitu
dinē cōicationis: qz tūc de⁹ bonitatē suam
plene cōicauit hoi. Antea q̄ppe cōicauerat
suas creaturas: tūc aūt seipm etiā cōicauit
Col. ij. In ip̄o habitat ois plenitudo diui
nitatꝫ corpaliter/ qz. s. diuinitas nō tm̄ aie:
sz etiā carni est vnita: vel iō dr̄ corpaliter
qz s̄m rem ꝛ v̄itatē nō tm̄ ꝓbaliter. Unde
chr̄s se habet ad figuras veterꝫ test. sicut
corp⁹ ad vmbrā Heb. x. Umbrā habens
lex futurorꝫ bonorꝫ ꝛc. Scd̄o ꝓpter ple/
nitudinē liberatiōis a miseria. s. ꝛ a pena.
Anteq̄ ēm venisset fili⁹ dei nō poterat hō
plene liberari etiā q̄ntūcūq̄ iustus a mise
ria dānatiōis. Nūc aūt liberari pōt si chri
sto velit veracit̄ adherere. ideo dr̄ Col. j.
In ip̄o placuit oēm plenitudinē inhabita/
re ꝛ p eū reconciliari. Tertio ꝓpter pleni
tudinē ꝓmotionis. s. ad bonū sp̄uale. vicz
ad cognitionē v̄itatis q̄ntū ad intellectū: ꝛ
p̄ticipationē gr̄e ꝛ charitatꝫ q̄ntū ad affe/
ctū. Iō dr̄ Io. j. De plenitudine ei⁹ oēs
accepimus.

Primus art. An filiatio adoptionis
nob̄ ꝑueniat per filiū dei incarnatū.
Q, nō. Ante icarnationē de⁹ habuit ho
mines filios/ sic di. de salomone. Ego ero
illi in p̄rem. Contra Gal. iiij. Misit de⁹
filiū suū ꝛc. sequit̄ vt adoptionē filiorꝫ reci
perem⁹. Rn̄det̄ notādo. i. s̄m Sco. i. iij.
dis. x. Nomen adoptionis imponit̄ a iuri/
stis apud q̄s fili⁹ adoptiuus dr̄ q̄ nō ē na/
turalit̄ genit⁹ ab aliq̄/ nec ex gn̄atione na/
turali h̄ns ius succedendi in hereditatem
Sz ex gr̄a p̄ordinat̄ vt habeat ius succedē
di. Ita q̄ ibi tria ꝯcurrunt. s. extraneitas
ex naturali gn̄atione et gr̄a q̄ est gratuita
voluntas ip̄i⁹ adoptantꝫ. Et tertio bonū
ad qđ p̄ordinat̄. s. hereditas ad quā habz
ius succedendi ex adoptiōe. Ex his ptz q̄
chr̄s nō pōt dici fili⁹ adoptiuus dei. qz vt
dicit Bonauē. Nullo mō habuit extranei
tatē etiā s̄m naturā assumptā. Nec pōt di
ci filius nec negatiue nec ꝯrie. qz nec pc̄m
habuit nec h̄re potuit. Ad q̄situz ḡ rn̄det
idē Bonauē. q̄ sum⁹ filij adoptiui dei per
chr̄m siue ꝑpositio p importet causā meri
toriā siue dispositiuā. Nā ip̄e nobis h̄ me
ruit inquantū ē caput eccl̄ie siue importet
causā effectiuā. Pr̄ em̄ nos adoptauit p fi
liū ꝛ sp̄msctm̄. Etsi p appropriationē loqua
mur p filiū nos adoptauit q̄ ad inchoatio
nē qz redemptio nr̄a facta est p filij missio/
nē. Et p sp̄msctm̄ q̄ ad ꝯsūmationē: quia
glificatio fit p sp̄ūscti missionē. Cū autez
dr̄ q̄ etiā an̄ aduentū filij dei erāt aliq̄ filij
dei adoptiui verꝫ ē sz nō an̄ fidē chr̄i vētu
ri. Etsi q̄ras de angel̄ quō sūt filij dei. Di/
cendū q̄ etsi nō sūt filij dei mediātib⁹ meri
tis chr̄i hois sunt tn̄ p ꝯformitatē filij dei
Hec Boñ. Pro fun. Inexplicabil̄ erga
nos diuie benignitatꝫ dignatio. voluit ei
filius dei fieri fili⁹ hois ad h̄ vt hō fieret
fili⁹ dei. Un̄ Matth. vindocineñ. i Tob.
Nat⁹ ab ancilla de⁹ vt baptismatꝫ almo.
Fonte renascat̄ ꝛ renouet̄ hō vt sic vicz p
filiū naturalē fiat fili⁹ adoptiuus. Nā s̄m
ph̄m. ij. metaph. Qđ est maxie tale: ē cau
sa alijs vt sint talia. vt ignis q̄ ē maxie cali
dus est alijs cā caloris. Cū ḡ q̄rit̄. An fi/
liatio ꝛc. Dic rn̄. ꝛc. Ex q̄ ꝯclude q̄ atten
te ꝑpendere debem⁹ q̄z stricte obligamur
chr̄o/ q̄ nos tā pie redemit ꝛ h̄ nobis me/
ruit ꝛ dedit vt sim⁹ filij dei. j. Ioā. iij. Ui
dete qualē charitatē ondit nobis de⁹ vt fi
lij dei nominemur ꝛ sim⁹. Attendite o in/
grati pctōres q̄ ꝓpter pctā v̄ra vos tāta no
bilitate ꝑuatꝫ. O lubrici: auari ꝛc. Hmōi
q̄ poti⁹ vultis eē de nūero filiorꝫ diaboli q̄z
de nūero filiorꝫ dei. Non dubiū certe sicut
dn̄s adoptat bonos sic ꝯfusibiliter eyciet
ꝛ conteret malos. Figura. Hester. ij.
Mardoche⁹ adoptauit hester in filiā q̄ ꝛ
sapia eiusdē mardochei fuit desponsata re
gi asuero. Sp̄ūaliter mardocheus interp̄
tat̄ amare conterens impudentē seu ama/
ra ꝯtritio impudentie: ꝛ significat chr̄m q̄

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN